

**REFLEXIONS I PROPOSTES
PER A LA INTERVENCIÓ AMB
FAMÍLIES DES DE L'ÀMBIT DE
LA JUSTÍCIA JUVENIL**

Equip de medi obert de BCN-2

Gestió del Coneixement

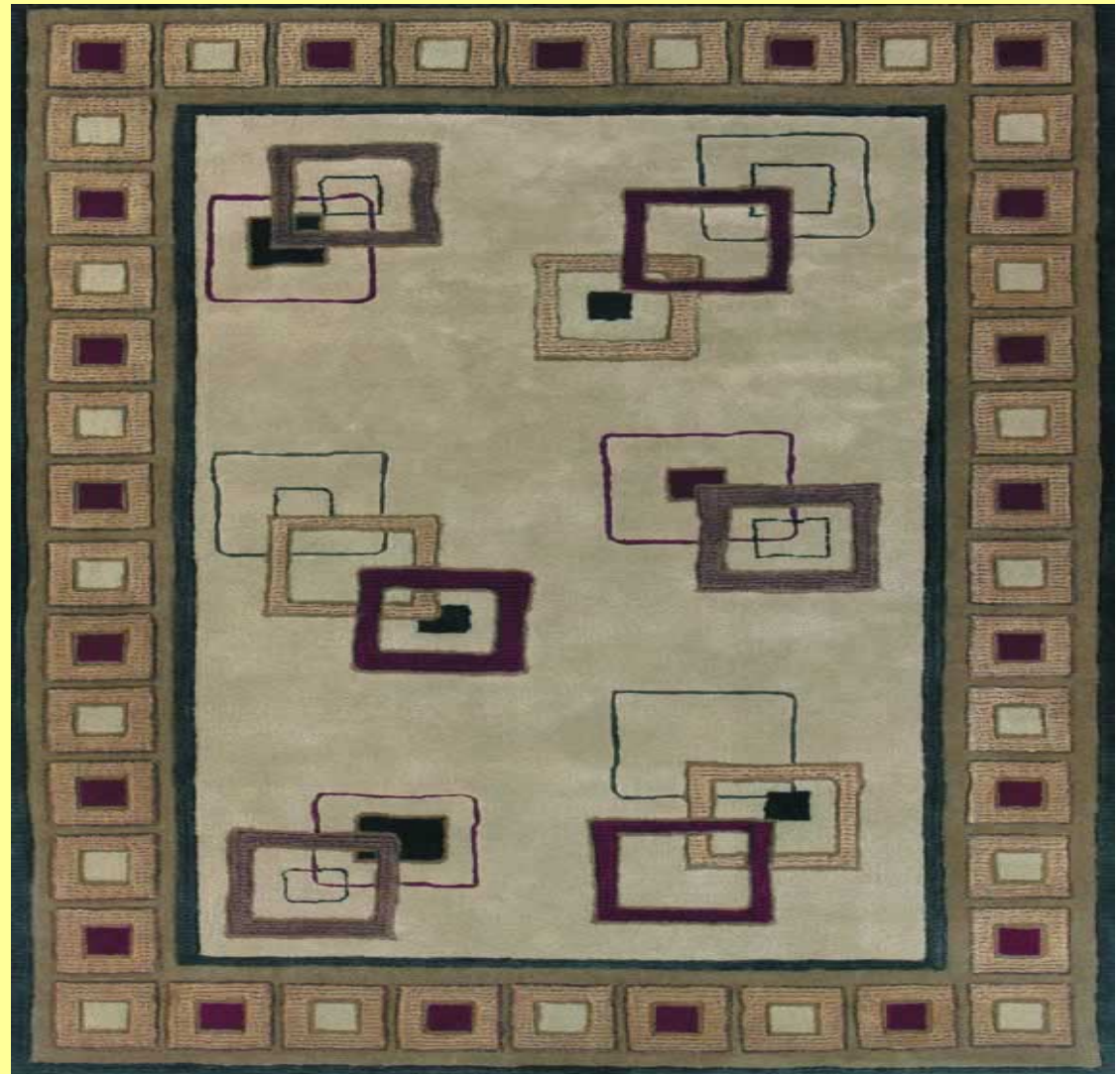
Barcelona, 23 de març de 2006

REFLEXIONS I PROPOSTES PER A LA INTERVENCIÓ AMB FAMÍLIES DES DE L'ÀMBIT DE LA JUSTÍCIA JUVENIL

1

EL MARC CONTEXTUAL DEL TREBALL EN MEDI OBERT

LÍMITS I
POSSIBILITATS EN
LA INTERVENCIÓ
AMB LES FAMÍLIES
DELS JOVES EN
SEGUIMENT

El marc contextual del treball amb famílies en el medi obert

UNS LÍMITS

- Una mesura imposada per un **jutjat de menors**.
- Una mesura **imposada al menor**, no a la seva família.
- Una mesura que té **un inici i un final temporalitzat**.
- Una mesura que té, alhora, una doble funció: **el control judicial i el suport socioeducatiu**.

El marc contextual del treball amb famílies en el medi obert

UNES POSSIBILITATS

- Per generar **vincles educatius amb el jove**, que possibilitin canvis afavoridors del seu procés personalitzador i socialitzador.
- Per **generar dinàmiques en el si de la família**, que possibilitin **canvis afavoridors** del diàleg, la cooperació intrafamiliar, l'abordatge, la mediació i superació de conflictes, el suport a la vinculació a recursos comunitaris...
- Per **possibilitar i potenciar un treball en xarxa amb altres professionals i recursos del territori**, que potser ja estan intervenint amb el nucli familiar, o bé hi poden intervenir.

ALGUNS CONDICIONANTS EN L'ÀMBIT DELS JOVES I DE LES FAMÍLIES

L'edat del jove (molts d'ells tenen més de 17,18 anys...), amb tot el que suposa...

La configuració plural i, alhora, complexa de la varietat de modalitats familiars.

Els joves immigrants en seguiment, amb models i pautes familiars diferents de l'estàndard cultural dominant.

Els joves gitanos en seguiment, amb models i pautes familiars diferents de l'estàndard cultural dominant.

La major o menor responsabilitat i implicació dels pares en el procés educatiu del seu fill/a.

La complexa problemàtica intrafamiliar que presenten alguns nuclis (salut mental, drogodependències, presó, maltractaments...).

El marc contextual del treball amb famílies en el medi obert

El marc contextual del treball amb famílies en el medi obert

UNS CONDICIONANTS EN L'ÀMBIT DELS PROFESSIONALS

- **La limitació del temps de la mesura**, que dificulta un abordatge a mig o llarg termini de determinades problemàtiques familiars.
- **El tipus de mesura.**
- **El volum de casos que pugui portar el professional en un moment determinat**, que pot limitar les possibilitats de realitzar un treball més integral amb el nucli familiar.
- **El rol del professional de justícia juvenil**: el mandat del seguiment judicial és respecte al jove. L'abordatge per part del tècnic de medi obert de les dinàmiques intrafamiliars venen emmarcades en aquest encàrrec.

REFLEXIONS I PROPOSTES PER A LA INTERVENCIÓ AMB FAMÍLIES DES DE L'ÀMBIT DE LA JUSTÍCIA JUVENIL

2

UNA INTERVENCIÓ EDUCATIVA AMB EL JOVE EN COL.LABORACIÓ AMB EL NUCLI FAMILIAR

UNA INTERVENCIÓ EDUCATIVA AMB EL JOVE EN COL.LABORACIÓ AMB EL NUCLI FAMILIAR

LA RELACIÓ EDUCATIVA

L'eina fonamental del tècnic de medi obert és la relació educativa, que es materialitza en l'espai d'entrevista, amb el jove, amb la seva família.

L'entrevista és un mitjà significatiu, acotat en un espai, en un temps, en el qual hi intervenen molts factors:

l'acollida, la paraula, el llenguatge no verbal... I amb un ampli ventall d'actituds, habilitats i destresses, desplegadas pel professional.

ELS OBJECTIUS DE TREBALL AMB EL JOVE

La intervenció del tècnic de medi obert **es centra, fonamentalment, amb el jove**, per tal de:

- **Acompanyar-lo en el seu procés de personalització i socialització**, tot abordant aquells aspectes que li preocupen (relacions amb si mateix, amb la família, amb l'entorn, formació, inserció laboral, relacions amb els amics, els conflictes que han motivat el seu pas per la justícia...)
- **Ajudar-lo a desvetllar aquelles capacitats i potencialitats** que suposin una millora en la seva responsabilitat, autoestima i autonomia personals.

ALGUNS OBJECTIUS DE TREBALL AMB LES FAMÍLIES DELS JOVES

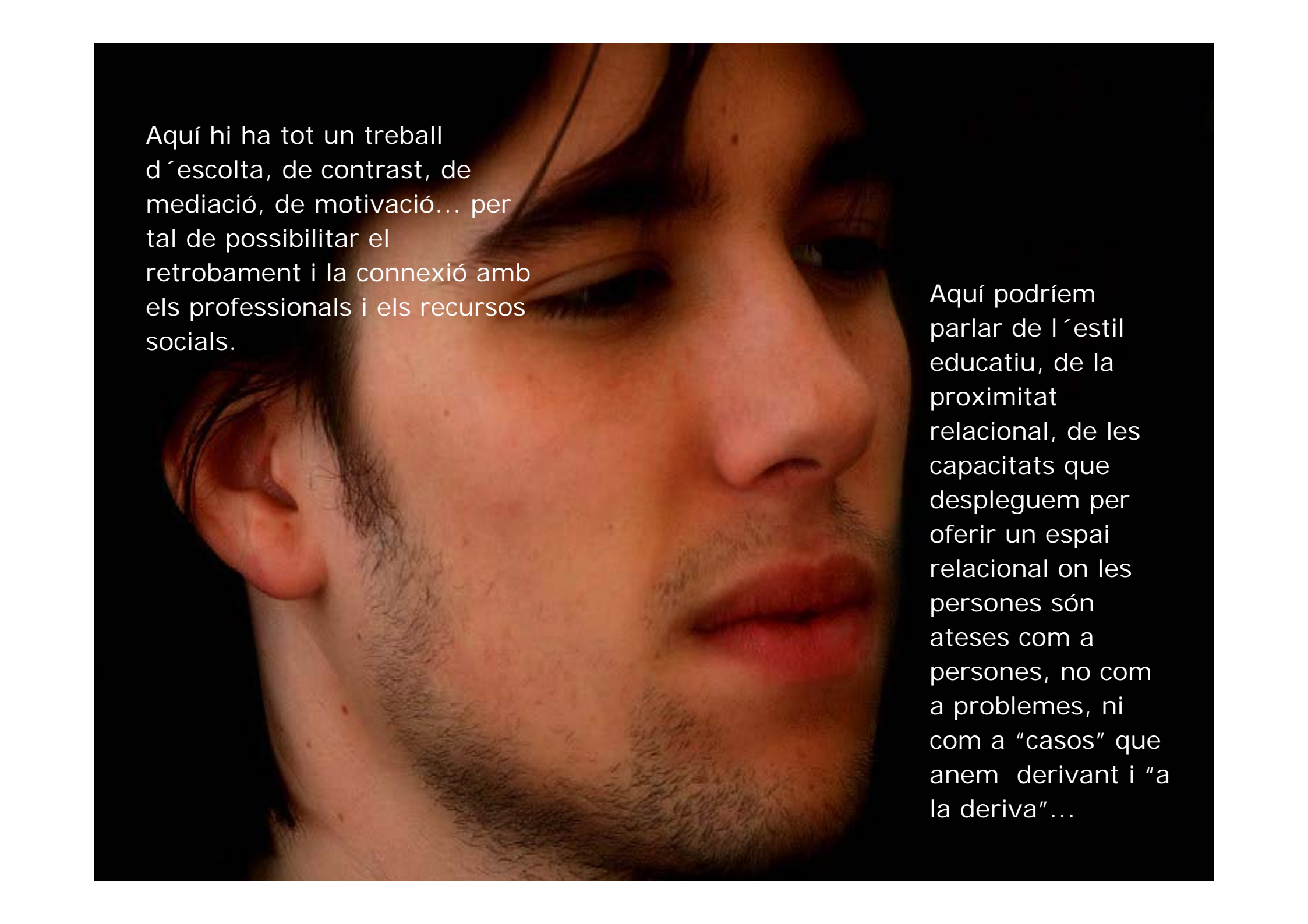

- Col·laborar amb les famílies a desplegar les pròpies competències i capacitats relacionals.
- Afavorir la co-responsabilització en l'educació del fill/a.
- Ajudar que els pares o persones que facin funcions parentals, assumeixin el grau de compromís i responsabilitat per col·laborar amb la tasca encomanada al tècnic de medi obert.
- Oferir informació a les famílies sobre els recursos comunitaris.
- Abordar possibles situacions de violència i maltractament que es produeixen en la convivència dels nuclis familiars per raons de gènere o de la dinàmica intergeneracional.

L'EXPERIÈNCIA DE TREBALL AMB LES FAMÍLIES DELS JOVES: LA INFORMACIÓ, L'ASSESSORAMENT, L'ESCOLTA, L'ACOMPANYAMENT...

Des d'el medi obert hi ha un extraordinari patrimoni d'experiències d'acompanyament a les famílies dels joves en seguiment. Sovint és una intervenció des de la soletat del corredor de fons, esdevenint l'únic professional referent pel jove i pel seu nucli familiar. Nombroses famílies presenten una biografia d'experiències anteriors de dificultats relacionals amb les diferents professionals i institucions dels serveis socials, del camp sociosanitari, educatiu...

A close-up, profile view of a young man's face, looking slightly to the right. The lighting is soft, highlighting his features. The background is dark. Two blocks of white text are overlaid on the image: one on the left side and one on the right side.

Aquí hi ha tot un treball d'escolta, de contrast, de mediació, de motivació... per tal de possibilitar el retrobament i la connexió amb els professionals i els recursos socials.

Aquí podríem parlar de l'estil educatiu, de la proximitat relacional, de les capacitats que despleguem per oferir un espai relacional on les persones són ateses com a persones, no com a problemes, ni com a "casos" que anem derivant i "a la deriva"...

Un espai relacional on al jove i a la seva família se li ofereix la possibilitat d'establir una comunicació oberta, que genera confiança, que afavoreix l'anàlisi dels conflictes i d'allò que preocupa, com una possibilitat d'afrontar de manera crítica i responsable, el present i el futur... Un espai on les persones són tractades amb dignitat.

I am uncombed hair
despeinado por los aires destructivos
of the East

I am stems and thorns
Rosa taught me to hold
en las cuevas de mi corazón

I am careless love
not meant to belong to me

I am father's toxicab
scarred from Sacramento to Tijuana
recuerdos amargos del ayer

**Soy
Esperanza**

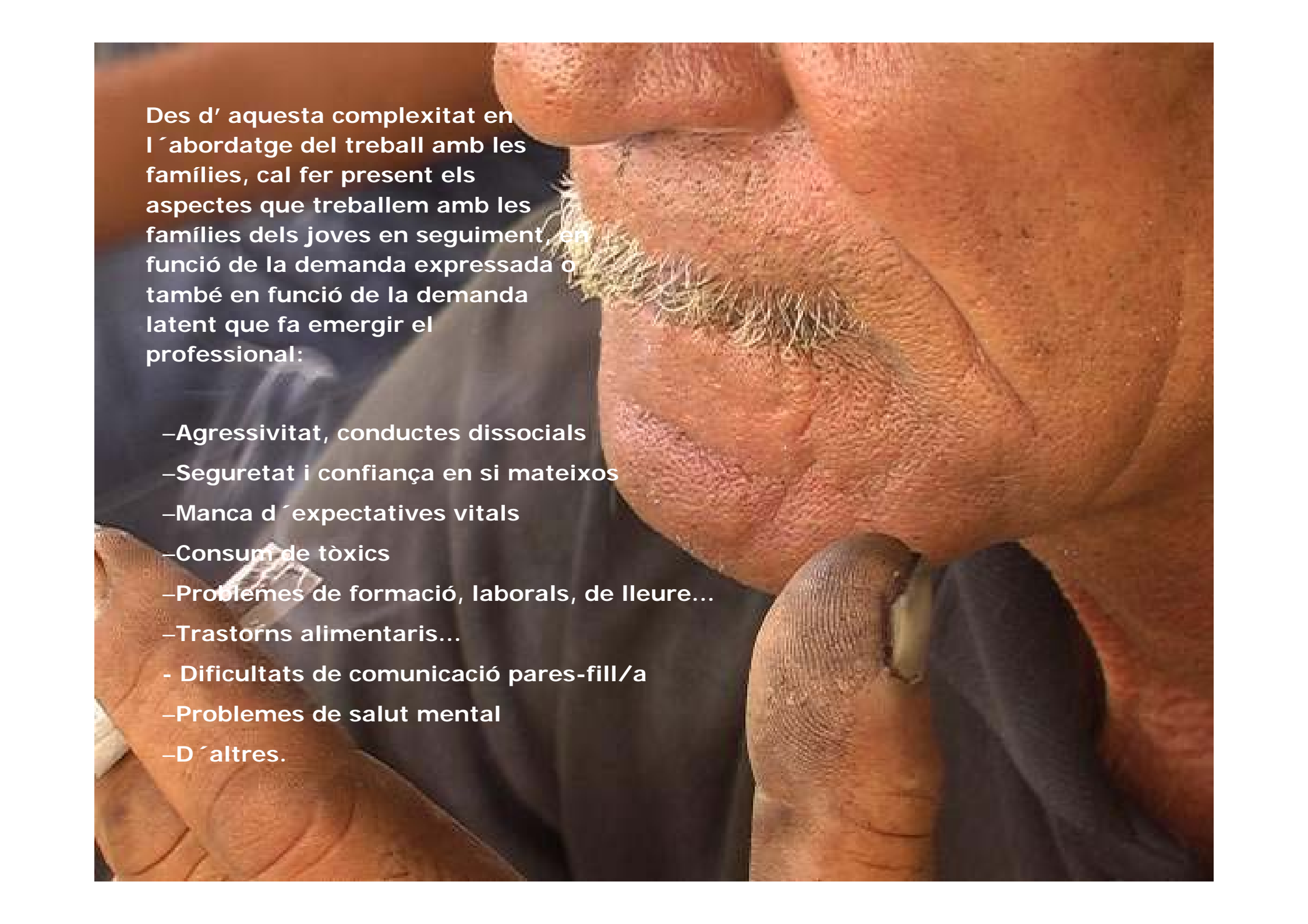
I am the guitar player
that never learned to play
talento nunca dominado

I am loser with torn wings
depressive songs are played
for death tears

I am wasted, used, and mistreated
meaningless and scattered
entre esquinas vacías

Polluted skin
and angered mind
useless y cansada
mi muerte llegó cuando
nací

Sovint, els tècnics de medi obert som pels joves persones significatives, sobre tot perquè som "depositaris" de la confiança en el canvi, en que "ells poden canviar" perquè hi ha algú que confia en ells. I això és un element clau per obrir noves portes, noves dinàmiques relacionals entre el jove i la seva família.

A close-up photograph of a person's face, focusing on the nose, mustache, and upper lip. The person has a mustache and is looking downwards. The lighting is warm and focused on the facial features.

Des d' aquesta complexitat en l'abordatge del treball amb les famílies, cal fer present els aspectes que treballem amb les famílies dels joves en seguiment, en funció de la demanda expressada o també en funció de la demanda latent que fa emergir el professional:

- Agressivitat, conductes dissocials
- Seguretat i confiança en si mateixos
- Manca d'expectatives vitals
- Consum de tòxics
- Problemes de formació, laborals, de lleure...
- Trastorns alimentaris...
- Dificultats de comunicació pares-fill/a
- Problemes de salut mental
- D'altres.

REFLEXIONS I PROPOSTES PER A LA INTERVENCIÓ AMB FAMÍLIES DES DE L'ÀMBIT DE LA JUSTÍCIA JUVENIL

3

**LÍNIES DE FUTUR
QUE CALDRIA
IMPULSAR PER UN
TREBALL DE SUPORT
ALS NUCLIS
FAMILIARS
DELS JOVES EN
SEGUIMENT**

LÍNIES DE FUTUR QUE CALDRIA IMPULSAR PER UN TREBALL DE SUPORT ALS NUCLIS FAMILIARS DELS JOVES EN SEGUIMENT.

La tasca d'acompanyament a les famílies dels joves, hauria de possibilitar la seva participació -en base a les seves necessitats i interessos, en els recursos comunitaris i/o especialitzats que existeixen a la localitat.

Recursos que per manca de coneixença, o per manca de motivació o consciència de la necessitat d'ajuda, no acostumen a ésser utilitzats per moltes famílies.

Un significatiu nombre de famílies dels joves que portem en seguiment judicial presenten problemàtiques específiques (malaltia mental, consum de tòxics, conflictes amb la justícia, conflictes de caire relacional en el si de la família, dificultats per afrontar les diverses situacions vitals, situacions de maltractaments, violència de gènere, familiars empresonats, etc...).

Aquest conjunt de problemàtiques intrafamiliars depassen sovint l'encàrreg, la intervenció i la limitació temporal de la mesura, dels tècnics de medi obert.

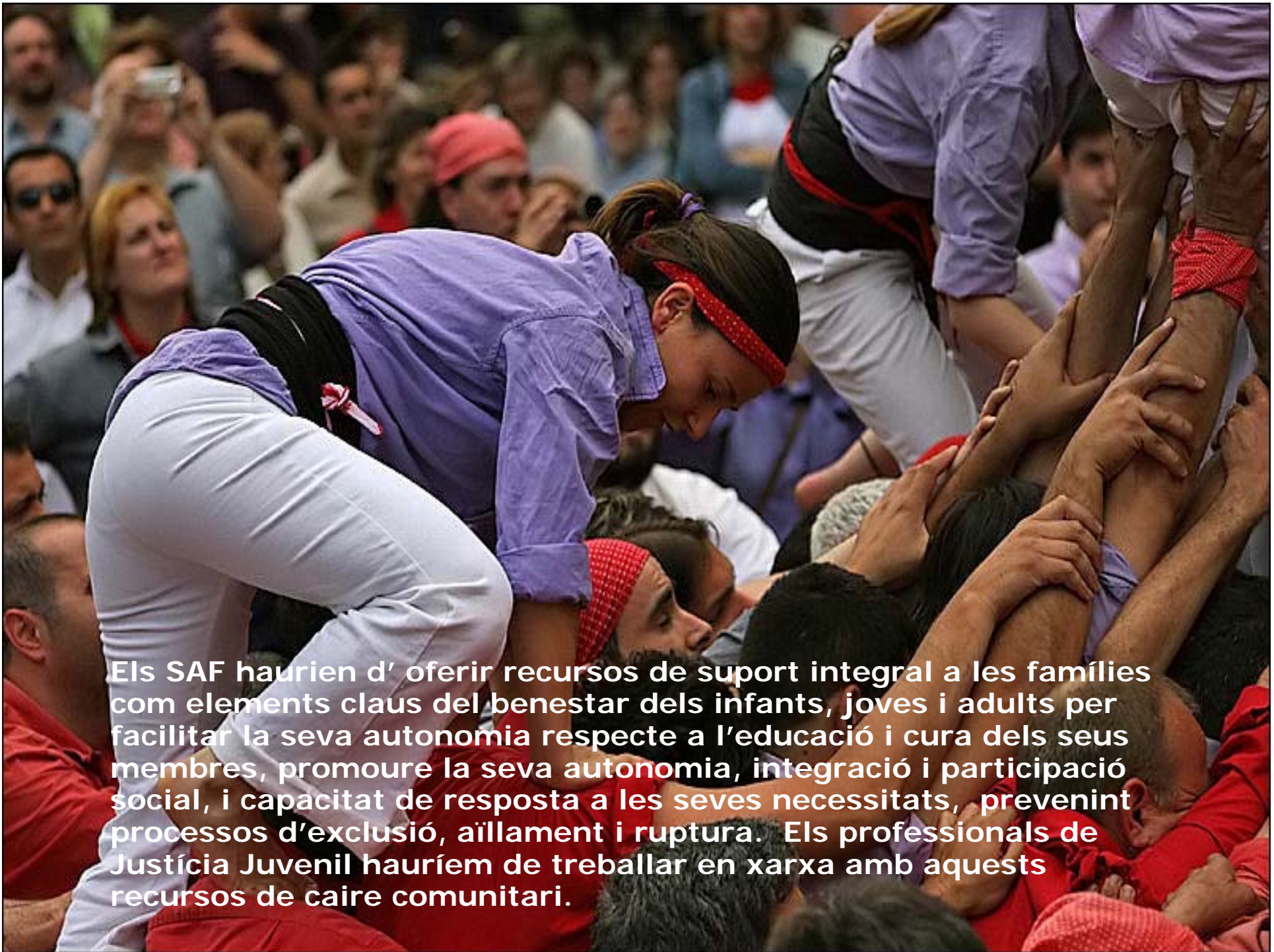
LA LLEI DE SUPORT A LES SUPORT A LES FAMÍLIES, UNA EINA FONAMENTAL

Llei 18/2003

Aquesta llei té per finalitat establir les bases i les mesures per a una política de suport i protecció a la família, entesa com a eix vertebrador de les relacions humanes i jurídiques entre els seus membres i com a àmbit de transferències compensatòries intergeneracionals i intrageneracionals. Amb aquest objectiu, determina els drets i les prestacions destinats a donar suport a les famílies.

ELS OBJECTIUS DE LA LLEI DE SUPORT A LES FAMÍLIES

- Millorar el benestar i la qualitat de vida de les famílies, amb relació a les responsabilitats que s'adquireixen i als drets que en deriven: a l'habitatge, a la cultura, a l'educació, al medi ambient, al treball i a la salut.
- Millorar la protecció dels membres de les famílies, des de la perspectiva del desenvolupament personal i social.
- Afavorir la conciliació de la vida familiar amb la resta d'àmbits de la vida quotidiana.
- Potenciar la solidaritat social amb les famílies que tenen cura de fills menors o de persones en situació de dependència.
- Promoure la protecció econòmica de la família.
- Lluitar contra les desigualtats socials entre les famílies i contra les situacions d'exclusió social que tenen l'origen en contextos de precarietat i desestructuració.
- Fomentar la solidaritat familiar.
- Potenciar la participació activa dels membres de la família en la comunitat.

Els SAF haurien d' oferir recursos de suport integral a les famílies com elements claus del benestar dels infants, joves i adults per facilitar la seva autonomia respecte a l'educació i cura dels seus membres, promoure la seva autonomia, integració i participació social, i capacitat de resposta a les seves necessitats, prevenint processos d'exclusió, aïllament i ruptura. Els professionals de Justícia Juvenil hauríem de treballar en xarxa amb aquests recursos de caire comunitari.

El treball amb famílies des dels àmbits comunitaris

Aquestes actuacions haurien d'anar acompanyades de l'ofertament d'altres **àmbits comunitaris**, de caire normalitzador i integrador, que potencien els vincles relacionals. Això ho podem fer si hi ha un bon treball en xarxa amb altres recursos i professionals del territori.

EL TREBALL AMB FAMÍLIES DES DELS ÀMBITS COMUNITARIS

Considerem que, des de Justícia Juvenil, caldria col.laborar en donar suport als recursos i serveis existents en els diversos territoris pel que fa a l'atenció a les famílies i, en el cas de que no existissin, ajudar a crear-los a partir de les sinèrgies institucionals i socials.

El treball amb les famílies des de la xarxa interna de Justícia Juvenil

El model de la intervenció professional en medi obert ha de fonamentar-se en un visió transversal i integral de les propostes d'actuació, intentant superar l'atomització de les diverses intervencions professionals, apostant pel treball en xarxa amb els recursos de l'entorn.

El treball amb les famílies

des de la xarxa interna de Justícia Juvenil

Pensem que l'aposta per un model descentralitzat dels diferents serveis (assessorament, mediació, medi obert..) possibilitaria ésser molt més eficaços i operatius. Alhora, s'aproparia la justícia al ciutadà.

Caldria també potenciar el treball coordinat entre els centres de menors i medi obert, per tal de millorar les actuacions pel que fa al suport educatiu dels joves, en col.laboració activa amb els seus nuclis familiars.

GRUPS D'AJUDA DE FAMÍLIES DE JOVES EN SEGUIMENT. PROBLEMÀTIQUES QUE PODRIEN SER SUSCEPTIBLES D'ABORDATGE.

- Grups de suport enfront els canvis. Funció preventiva.

- Intercanvi d'experiències i d'ajuda entre els participants amb un professional que actua com a moderador.

- Grups d'ajuda mútua. Amb la participació d'un "facilitador" no professional.

En quan a les problemàtiques: Problemes de salut mental, agressivitat, manca d'expectatives vitals, consum de tòxics, ...
Oferir pautes d'actuació per analitzar i afrontar millor situacions problemàtiques en relació a l'educació de les seves filles i fills.

TÈCNIQUES INDIVIDUALS

Avantatges

- Major personalització del suport.
- Clima de confiança i escolta.
- Mediació en situacions de conflicte.

Dificultats

- Culpabilització sobre el fill dels problemes intrafamiliars (pel contexte judicial).
- Risc d'assumpció del rol de família estigmatitzada judicialment.

AVANTATGES I INCONVENIENTS TENEN LES TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ INDIVIDUAL

AVANTATGES I INCONVENIENTS TENEN LES TÈCNIQUES D'INTERVENCIÓ GRUPAL

TÈCNIQUES GRUPALS

Avantatges

- Ajuda a objectivar el problema.
- Contrast amb altres famílies.
- Espai d'escolta comunitària, on es pot acollir a les persones, creant vincles d'ajuda mútua... i, alhora, potenciarà la participació d'aquestes persones en un ambient normalitzador i comunitari i altres recursos de l'entorn.

Dificultats

- Dificultats per poguer realitzar un adequat acompanyament a les famílies dels joves en seguiment a aquests grups d'ajuda mútua.
- Manca d'experiències i grups en el territori. Nivells de deteriorament personal i familiar, aïllament social dels nuclis familiars amb els quals treballem.